EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (teine koda)

1. detsember 2005 *

Kohtuasjas C-447/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Landesgericht Innsbruck'i (Austria) 30. septembri 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. oktoobril 2004, menetluses

Autohaus Ostermann GmbH

versus

VAV Versicherungs AG,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans (ettekandja), kohtunikud R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja J. Klučka,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: P. Léger,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades, et eelotsusetaotluse esitanud kohut on teavitatud sellest, et Euroopa Kohus kavatseb teha otsuse põhistatud määrusega vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104 lõike 3 teisele lõigule,

arvestades, et Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutel on palutud esitada käesoleva asjaga seonduvad võimalikud märkused,

olles ära kuulanud kohtujuristi,

on andnud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. mai 2000. aasta direktiivi 2000/26/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise ning nõukogu direktiivide 73/239/EMÜ ja 88/357/EMÜ muutmise kohta (Neljas liikluskindlustuse direktiiv; EÜT L 181, lk 65; ELT eriväljaanne 06/03, lk 331) tõlgendamist.

2 Käesolev eelotsusetaotlus esitati kohtumenetluses põhikohtuasja hageja Autohaus Ostermann GmbH (edaspidi „hageja") ja põhikohtuasja kostja VAV Versicherungs AG (edaspidi „kostja") vahel seoses liiklusõnnetuse tagajärgede hüvitamist puudutava vaidluse menetluskuludega.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Direktiivi 2000/26 kaheksateistkümnenda põhjenduse kohaselt:

„Lisaks selle tagamisele, et kindlustusseltsil on esindaja liikmesriigis, kus kannatanu elab, on kohane tagada kannatanu eriline õigus vaidluse kiirele lahendamisele; seetõttu on tarvis siseriiklikus õiguses kehtestada sobivad tõhusad ja süstemaatilised rahalised või samaväärsed halduskaristused — nagu haldustrahvidega ühendatud ettekirjutused, korrapärane aruandmine järelevalveasutustele, kohapealsed kontrollimised, avaldamine siseriiklikus teatajas ja ajakirjanduses, äriühingu tegevuse peatamine (uute lepingute sõlmimise keeld teatavas ajavahemikus), järelevalveasutuste erilise esindaja määramine, kes jälgib, et selts töötab kooskõlas kindlustusseadustega, seltsilt kindlustustehingute tegemise loa äravõtmine, direktoritele ja juhtkonnale määratavad karistused — juhul, kui kindlustusselts või tema esindaja ei täida oma kohustust esitada hüvitise pakkumine mõistliku tähtaja jooksul; see ei

tohiks piirata ühegi teise meetme kohaldamist — eriti järelevalveõiguse alusel —, mida võidakse vajalikuks pidada; tingimuse kohaselt ei tohi vastutus ning tekkinud isiku- ja varakahju olla vaidlustatud, et kindlustusselts saaks ettenähtud tähtaja jooksul teha põhjendatud pakkumise; põhjendatud hüvitisepakkumine peaks olema kirjalik ja sisaldama aluseid, mille põhjal on hinnatud vastutus ja kahju."

4 Direktiivi 2000/26 artiklis 1 pealkirjaga „Reguleerimisala" on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on sätestada erisätted, mida kohaldatakse kannatanute suhtes, kellel on õigus saada hüvitist kaotuse või kahju eest, mis tuleneb õnnetustest, mis juhtuvad liikmesriigis, mis ei ole kannatanu elukohaliikmesriik, ja mille põhjustab mõnes liikmesriigis kindlustatud ja seal põhiasukohta omavate sõidukite kasutamine.

[...]

2. Artikleid 4 ja 6 kohaldatakse ainult õnnetuste puhul, mille põhjustab sõiduki kasutamine:

a) mis on kindlustatud üksuse kaudu liikmesriigis, mis ei ole kannatanu elukohaliikmesriik, ja

b) mille põhiasukoht on liikmesriigis, mis ei ole kannatanu elukohaliikmesriik.

[...]".

5 Vastavalt direktiivi 2000/26 artiklile 4 pealkirjaga „Nõuete lahendamise eest vastutavad esindajad":

„[...]

6. Liikmesriigid kehtestavad sobivate, tõhusate ja süstemaatiliste rahaliste või samaväärsete halduskaristustega tagatud kohustuse, mille tõttu kolme kuu jooksul alates kuupäevast, mil kannatanu esitas oma hüvitisenõude kas vahetult õnnetuse põhjustanud isiku kindlustusseltsile või tema nõuete lahendamise eest vastutavale esindajale,

a) peab õnnetuse põhjustanud isiku kindlustusselts või tema nõuete lahendamise eest vastutav esindaja tegema põhjendatud hüvitisepakkumise juhtudel, kui vastutust ei vaidlustata ja kahju on kindlaks määratud, või

b) peab kindlustusselts, kellele nõue on adresseeritud, või tema nõuete lahendamise eest vastutav esindaja andma põhjendatud vastuse nõudes esitatud punktidele juhtudel, kui vastutust ei võeta omaks või see pole selgelt kindlaks tehtud või kui kahju pole täielikult kindlaks määratud.

Liikmesriigid võtavad vastu sätted tagamaks, et kui kolmekuulise tähtaja jooksul pakkumist ei tehta, makstakse kannatanule kindlustusseltsi pakutud või kohtus määratud hüvitise summalt intressi.

[...]".

6 Direktiivi 2000/26 artikli 10 pealkirjaga „Rakendamine" lõikes 4 on täpsustatud:

„Liikmesriigid võivad vastavalt asutamislepingule säilitada või kehtestada sätteid, mis on kannatanule soodsamad kui käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud sätted."

Siseriiklikud õigusnormid

7 19. augusti 1994. aasta mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse seaduse (Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz, *BGBl.* 651/1994, muude-

tud redaktsioonis, mis avaldati *BGBl.* I, 11/2002; edaspidi „KHVG") § 29a on sätestatud:

„(1) Kindlustusandja või tema nõuete lahendamise eest vastutav esindaja, kes on määratud vastavalt [Versicherungsaufsichtsgesetz'i (kindlustusjärelevalve seadus)] §-le 12a, on kohustatud esitama kannatanule hüvitisepakkumise kolme kuu jooksul kuupäevast, mil kannatanu talle õnnetusjuhtumist teatas, kui hüvitise aluse ega summa osas ei ole vaidlust.

(2) Kui kindlustusandja või tema nõuete lahendamise eest vastutav esindaja vaidlustab hüvitamiskohustuse või kui hüvitamiskohustuse tuvastamiseks vajalikku uurimist ei ole lõikes 1 määratud tähtajaks veel lõpetatud, peab ta lõikes 1 määratud tähtaja jooksul esitama kannatanule kirjaliku põhjenduse.

[...]

(4) Kui kindlustusandja või tema nõuete lahendamise eest vastutav esindaja ei täida oma kohustusi vastavalt lõigetele 1 ja 2, on kannatanul õigus saada seadusjärgset intressi vähemalt alates lõikes 1 ette nähtud tähtaja lõppemisest."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

8 Innsbrucki linnastus leidis 3. veebruaril 2004. aastal aset liiklusõnnetus, mis hõlmas kahte Austrias registreeritud mootorsõidukit. Neist ühe omanik andis sõiduki remontida hagejale, loovutades talle oma nõuded kostja vastu. Kostja on kindlustusselts, kelle asukoht on Viinis.

9 Hageja esindaja nõudis 19. veebruari 2004. aasta kirjas kostjalt 2. märtsiks 2004 teatud summade, nimelt remondikulude eest 2 206,39 euro, ekspertiisikulude eest 156 euro, õnnetusega seotud lisakulude eest 36 euro, ning hageja esindaja tasu maksmist.

10 Kuna kostja määratud tähtaja jooksul ei vastanud, andis Bezirksgericht Innsbruck hageja esitatud hagi alusel 19. märtsil 2004 korralduse, millega kohustas kostjat maksma 2 407,39 euro suuruse summa, millele lisandus alates 2. märtsist 2004 arvestatav 5,5% intress. See korraldus maksmiskohustuse kohta tehti kostjale teatavaks 23. märtsil 2004, viimane oli aga mõni päev varem teinud hageja esindaja arvele ülekande kogu põhisumma ulatuses, mis laekus 24. märtsil 2004.

11 Kuna kostja oli tasunud põhisumma, piirdus Bezirksgericht Innsbruckis lahendatav nõue menetluskuludega. 18. juuni 2004. aasta otsusega mõistis nimetatud kohus kulud 531,01 euro suuruses summas välja kostjalt, põhjusel et väljakujunenud

kohtupraktika kohaselt on tsiviilvastutuse kindlustusandjatele jäetud nõuete lahendamiseks mõistlik tähtaeg ligikaudu 10–14 kalendripäeva, mille jooksul võis hageja asja tavapärase menetluse korral loota, et kindlustusselts rahuldab hüvitisenõude. Nimetatud kohus jättis rahuldamata kostja vastuväite, mille kohaselt oli nõuete lahendamise tähtaeg KHVG § 29a lõike 1 alusel kolm kuud.

12 Kostja esitas Landesgericht Innsbruckile kaebuse. Ta palus muuta Bezirksgericht Innsbrucki otsust selliselt, et kulud 404,02 euro suuruses summas mõistetaks välja hagejalt. Teise võimalusena palub ta nimetatud otsus tühistada.

13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et tsiviilkohtumenetluse seaduse (Zivilprozessordnung; edaspidi „ZPO") § 41 ja järgmised kehtestavad põhimõtte, et kulud mõistetakse välja võitja kasuks, see tähendab pool, kes kohtuvaidluse kaotas, peab kandma oma vastase, kelle kasuks otsus tehti, menetluskulud. Siiski peab ZPO § 45 alusel hageja, isegi kui tema oli nõue on õigustatud, kandma kostja kulud juhul, kui kostja ei ole oma tegevusega hagi esitamist põhjustanud ning tunnustas kohe haginõudeid.

14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kui kostja väide, mille kohaselt on kindlustusandja menetlustähtaeg direktiivi 2000/26 artikli 4 lõike 6 alusel igal juhul kolm kuud, oleks tõene, tuleks ZPO § 45 alusel mõista kulud välja hagejalt. Seevastu, kui tuleks lähtuda hageja väitest, mille kohaselt selle direktiivi eespool viidatud sätet

peab tõlgendama nii, et kannatanu võib taotleda oma nõude rahuldamist varem ning määrata kindlustusseltsile kolmekuulisest tähtajast lühema mõistliku maksetähtaja, tuleks tõdeda, et kostja on põhjustanud hagi esitamise ning seetõttu mõista kulud välja temalt.

15 Neil asjaoludel otsustas Landesgericht Innsbruck menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [...] direktiivi 2000/26 [...] artikli 4 lõiget 6 tuleb tõlgendada selliselt, et kindlustusselts, kelle vastu on esitatud hüvitisenõue, omab isegi lihtsate asjaoludega ja õigusliku olukorraga juhtumite puhul kolmekuulist menetlustähtaega, või on tegemist üksnes sättega sissenõutavuse kohta, mis ei välista hagi esitamist kindlustusseltsi vastu varem, pärast „mõistliku" maksetähtaja määramist, mis on samuti lühem kolmekuulisest tähtajast?"

Eelotsuse küsimus

16 Leides, et ei ole põhjendatud kahtlust, kuidas esitatud küsimusele vastata, teavitas Euroopa Kohus kodukorra artikli 104 lõike 3 teise lõigu kohaselt eelotsusetaotluse esitanud kohut sellest, et ta teeb otsuse põhistatud määrusega, ja kutsus Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikuid esitama oma sellekohaseid märkusi.

17 Huvitatud isikud ei esitanud märkusi.

18 Austria valitsus kahtleb esialgu, kas Euroopa Kohus on pädev esitatud küsimusele vastama. Nimelt kohaldatakse direktiivi 2000/26 vastavalt selle artikli 1 lõikele 1 kaotusele või kahjule, mis tuleneb õnnetustest, mis juhtuvad liikmesriigis, mis ei ole kannatanu elukohaliikmesriik. Põhikohtuasja asjaolud on aga seotud vaid Austriaga.

19 Sellega seoses tuleb märkida, et nagu nähtub eelotsusetaotlusest, otsustas Austria seadusandja direktiivi 2000/26 siseriiklikusse õigusesse ülevõtmisel kohelda võrdselt puhtalt siseriiklikke olukordi ja neid, mis kuuluvad direktiivi kohaldamisalasse.

20 Euroopa Kohus on korduvalt leidnud, et ta on pädev andma eelotsuseid ühenduse õigusnormide kohta juhul, kui siseriiklike kohtute poolt käsitletavad asjaolud on väljaspool ühenduse õiguse kohaldamisala, kuid kui need sätted on siseriikliku õiguse järgi kohaldatavad (vt eelkõige 17. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-170/03: Feron, EKL 2005, lk I-2299, punkt 11 ja viidatud kohtupraktika).

21 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata.

22 Sellega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/26 artikli 4 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis annab kannatanule võimaluse esitada kindlustusseltsi vastu hagi pärast mõistliku maksetähtaja määramist, mis on lühem selles sättes ette nähtud kolmekuulisest tähtajast.

23 Kostja leiab, et esitatud küsimusele tuleb vastata jaatavalt; hageja, Austria ja Saksamaa valitsus ning Euroopa Ühenduste Komisjon on vastupidisel seisukohal.

24 Sellega seoses tuleb tõdeda, et direktiivi 2000/26 artikli 4 lõike 6 eesmärk ei ole jätta kindlustusandjale mõistlikku tähtaega nõuete lahendamiseks, nagu väidab kostja, vaid nagu tuleneb sama direktiivi kaheksateistkümnendast põhjendusest, tagada kannatanu eriline õigus vaidluse kiirele lahendamisele.

25 Nimetatud eesmärk kattub kannatanute kaitsmise eesmärgiga, millel põhinevad direktiivid, mida direktiiviga 2000/26 vastavalt selle kaheksandale põhjendusele täiendatakse, nimelt nõukogu 24. aprilli 1972. aasta direktiiv 72/166/EMÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustust ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 103, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 10), nõukogu teine 30. detsembri 1983. aasta direktiiv 84/5/EMÜ (EÜT 1984, L 8, lk 17; ELT eriväljaanne 06/07, lk 3) ja nõukogu kolmas 14. mai 1990. aasta direktiiv 90/232/EMÜ (EÜT L 129, lk 33; ELT eriväljaanne 06/01, lk 249), mõlemad mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlusta-

mise kohta (vt selle kohta 28. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C-129/94: Ruiz Bernáldez, EKL 1996, lk I-1829, punkt 18, ja 30. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-537/03: Candolin jt, EKL 2005, lk I-5745, punkt 18).

26 Kannatanud poole kaitse eesmärgiga oleks aga vastuolus direktiivi 2000/26 artikli 4 lõikes 6 ette nähtud kolmekuulise tähtaja tõlgendamine selliselt, et nimetatud poolel ei ole isegi lihtsate asjaoludega ja õigusliku olukorraga juhtumi puhul võimalust nõuda kindlustusandjalt vaidluse lahendamist enne mainitud tähtaja lõppemist.

27 Lisaks oleks tõlgendus, mille kohaselt välistab direktiivi 2000/26 artikli 4 lõige 6 sellise siseriikliku õigusnormi kohaldamise, mis annab kannatanule võimaluse nõuda maksmist kolmekuulisest tähtajast lühema mõistliku tähtaja jooksul, vastuolus sama direktiivi artikli 10 lõikega 4, milles on sätestatud, et liikmesriigid võivad vastavalt EÜ asutamislepingule säilitada või kehtestada sätteid, mis on kannatanule soodsamad kui direktiivi 2000/26 täitmiseks vajalikud sätted.

28 Neil tingimustel tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2000/26 artikli 4 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis annab kannatanule võimaluse esitada kindlustusseltsi vastu hagi pärast mõistliku maksetähtaja määramist, mis on lühem selles sättes ette nähtud kolmekuulisest tähtajast.

Kohtukulud

29 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik

kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja. arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. mai 2000. aasta direktiivi 2000/26/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise ning nõukogu direktiivide 73/239/EMÜ ja 88/357/EMÜ muutmise kohta (Neljas liikluskindlustuse direktiiv) artikli 4 lõiget 6 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis annab kannatanule võimaluse esitada kindlustusseltsi vastu hagi pärast mõistliku maksetähtaja määramist, mis on lühem selles sättes ette nähtud kolmekuulisest tähtajast.

Allkirjad